

Ob sklepu članka smo prejeli poročilo, da je ministrstvo prosvete odredilo: da se pri uvrščanju zaračunava samo osnovna in položajna plača brez stanarine; za stanarino je odloženo, da isto učitelji sami regulirajo pri svojih finančnih upravah, oziraje se pri tem na čl. 37. in 39. činov. zakona.

S tem se je pričela že pokazovati potreba in upravičenost naših zahtev po nujnih izvršilnih uredbah, ki jih navajamo pod točko II. spomenice Poverjeništvu UJU — Ljubljana, katere smo zgoraj citirali.

Vsekakor paznja glede uvrstitve še ni končana in bo zahtevala še žrtev in dela. —k.

Iz Čehoslovaške republike.

—čh »Narodna škola slovenska«, organ Zveze slovaškega učiteljstva v Bratislavi prinaša v dec. številki obširen članek posvečen petdesetletnici E. Gangla. Med članki prinaša tudi njegove aforizme, ki smo jih mi prinesli v njegovi številki.

—čh O potovanju slovaškega učiteljstva po Jugoslaviji prinaša nar. poslanik - učitelj Viršek M. obširen članek »Potovanje S. O. U. po Jugoslaviji« in Bl. Pelikanova (Pištany) članek »Z jugoslovanskih popotnih zapiskov« v decemberski številki »Narodne škole slovenske«.

Splošne vesti.

— Nekdaj in sedaj. (Dopis podeželskega učiteljstva.) Marsikomu je še dobro v spominu, s kakšnim pompom so se proslavljali godovi in rojstni dnevi habsburških degenerirancev. Cerkve so bile okrasene, orgle so n-beško lepo pele, rimski duhovnik je ponosno stopal pred oltarjem z darovanjem sv. maše našim tlačiteljem, raz javnih in privatnih poslopij so na prvem mestu vihrale črnožolte zastave. — To so bili znaki naše narodne in politične nezadovoljnosti, katere se je v srcu marsikdo sramoval, da mora na ta način proslavljati svoje suženjstvo. In danes, ko živimo v svoji lastni in svobodni državi, se človek nehoti spominjati nazaj s sramom v srcu, da nismo dovzetni za pojmovanje svoje nacionalne svobode. Naši državni prazniki so priča, kako malo jih uvažujemo. Po katoliških cerkvah vse mrtvo, duhovnik se nekam prisiljeno suče okrog oltarja, organistu ne poje več tako maestetično orgle, prepevanje Bože pravde v slovenskem narečju nam kaže javno srd proti ujedinjenju, Srbom in narodni dinastiji. Po javnih, posebno pa po šolskih poslopijih se vijejo slovenske zastave, oznanjajoč avtonomijo onih ljudi, ki imajo glavno in odločilno besedo v krajnih šolskih svetih. Dočim so v Avstriji vihrale lepe zastave dinastije, visijo sedaj zastave podobne raztrganim in razdrapanim beračevim hlačam v vseh mogočih barvah le v onih ne, ki bi bile v ponos in v čast nas samih in naše države; napovedujejo pa boj proti državi za avtonomijo in nje hegemonijo od strani rimskih hlapcev, ki komaj čakajo, da se vrnejo časi suženjstva nad slovensko ozemlje. — V času Avstrije je morala vibrati poleg slovenske zastave tudi državna, a danes ni to potrebno. Vidi se, da tudi gospodje na odločilnih mestih niso še pozabili onih, zlatih časov, sicer bi gotovo ukrenili, da mora vsaka šola posedovati državno zastavo, kakor je bila to navada v stari Avstriji, kakor to goji z vsem fanatizmom Italija in to zahtevajo v znak spoštovanja do lastne države merodajni činitelji v vseh

državah. Apeliramo na višji šolski svet, da brez odloga odredi in zaukaže kr. šol. svetom nabavo državnih zastav za šolska poslopja, ki se imajo razobešati ob državnih praznikih. Šole pa naj izročijo svoje avtonomistične cunje mežnarjem, s katerimi naj čakajo slovenskega prihoda avtonomije iz večnega mesta Rima.

— CE HOČETE POMAGATI CENTRALI UJU, tedaj naročite »UČITELJSKI KOLEDAR«, ker je bil isti izdan tudi za to, da si naše Uduženje odpomore gmočno s čistim dobičkom od razprodanih koledarjev. Vsak član UJU naj kupi en izvod. Pridobite na ročnikov tudi izven učiteljskih krogov. Če še niste prijavili naročnine pri okrajnem društvu, naročite koledar takoj po dopisnici direktno pri Pov. UJU v Ljubljani in napišite, kateremu društvu pripadate.

— Zveza duševnih delavcev v Sloveniji poziva vse organizacije duševnih delavcev, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora dne 30. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v balkonski dvorani vsenčilšču v Ljubljani. Njen smoter je moralna in materialna zaščita duševnih delavcev, h kateri se prištevajo vsi oni, ki v svojem življenjskem poklicu delujejo pretežno na podlagi svojih intelektualnih sposobnosti. Že prijavljene organizacije dobe posebno obvestilo s pravili, one organizacije pa, ki se mislijo še pridružiti, naj se zgledajo v pisarni Slovenske Matice, da dobe tam pravilna navodila. Dnevni red ustanovnega občnega zbora obsega poročilo pripravljalnega odbora, sprejem pravil, volitev definitivnega odbora (predsednika, 10 odbornikov in 3 nadzornike) in slučajnosti.

† Moric Emerik, nadučitelj v Sv. Petru pod Sv. Gorami. Umrli je v starosti 65 let v ljubljanski bolnici tov. E. Moric, dolgoletni predsednik kozjanskega učiteljskega društva in odlični narodno-gospodarski delavec. Pokojnik je oče okr. kom. pri pokr. upravi v Ljubljani g. Adolfa Morica in tast okr. šol. nadzornika tov. Maksa Hočevarja. Služboval je v Hrastniku, na Bizeljskem in v St. Petru. V St. Petru je ustanovil posojilnico, kateri je načeljeval do smrti. Predsednik Kozjanskega učiteljskega društva je bil 15 let. Mnogo zaslug si je pridobil tudi s pospeševanjem vinogradništva. Bil je tudi izborni vzgojitelj in učitelj. Vrlemu tovarišu narodnemu in organizacijskemu delavcu bodi ohranjen časten spomin, preostali nam še sožalje!

— »DEVETO DEŽELO« je prevzelo od tov. Fr. L. Pov. UJU, zato opozarjamo vse uprizaritelje, da ima vse pravice do uprizarjanja edino le Pov. UJU, do katerega se je obračati za dovoljenje.

— Da more višji šolski svet čimpreje nakazati nagrade za nadure na ekskurzijskih šolah ekskurzijskim učiteljem, nadalje nagrade nestalno nameščenim učiteljicam ženskih ročnih del ter učiteljem na oddelkih za oddaljene, naj pošljejo prizadete učne osebe takoj — ali vsaj do konca decembra t. l. — prijave po vzorcih razglašja višjega šol. sveta z dne 16. januarja 1923, Ur. l. št. 8., z naslednjo razliko: Namesto tamkaj navedenih treh dob naj se navede število ur, ločeno za mesec september 1923 in za čas od 1. oktobra do 31. decembra 1923. Prijave naj se pošljejo po uradni poti. Posebnega razpisa višji šolski svet ne bo razpošiljal.

— Litjsko okrajno učiteljsko društvo. Vse člane-zamudnike, ki dosedaj še niso poravnali letošnje članarine, pozivljamo, da takoj izvrše svojo stanovsko dolžnost, saj »Tovariša« in »Popotnika« prejimate vendar že celo leto! Leto se bliža h koncu in glavni blagajnik zahteva obračun in denar. Izpolnjujmo predvsem svoje organizacijske dolžnosti! O tistih, ki se svojih zavednosti ne zavedajo, moram sklepati, da ne pojmujemo prav, kaj je organizacija! Blagajnik.

— Marija Snežna. Revnih šolarjev tuk. obmejne šole so se spomnile z darili v obliki šolskih potrebščin sledeče tvrdke: Učiteljska tiskarna, Ljubljana; Bonač, Ljubljana; Tiskovna zadruga Ljubljana in Weigl iz Maribora. Šolsko vodstvo izreka v imenu tuk. mladine srčno zahvalo. Posnemajte!

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi črkami.

— Učiteljem in učiteljicam petja meščanskih in srednjih šol ter učiteljic. Na željo večine strokovnih tovarišev se vrši za 28. t. m. napovedani sestanek v nedeljo, 23. t. m. ob 3. uri popoldne na moškem drž. učiteljšču (glasbena soba) v Ljubljani. — Emil Adamič.

— Smrtna kosa. Po večmesečnem bolehanju je umrla v Petrovčah 6. t. m. v

74. letu svoje starosti gospa Josipina Božič, drž. gozdarja vdova, mati naše tovarišice Ide Wudlerjeve in tašča tov. nadučitelja Wudlerja. Ob vojni napovedi Italije je bila zbežala pokojnica iz Gorice, prepustivši vse imetje v sovražnikovi rokah, in je odslej bivala pri svoji hčerki. Izguba vsega imetja in smrt ljubega ji sina ob prevratu, je potrla hudo preizkušeno gospo, ostre zime pa so vrhutega podkopale njeno zdravje. Kot skrbna mati in vzorna gospodinja je vzgojila svoje štiri hčerke, ki so se posvetile učiteljskemu stanu, v zavedne Slovenke, enako tudi sina, ki je magistratni uradnik v Celju. Blagi in ljubeznivi gospe bodi zemljica lahka!

— Beograjski univerzalni informacijski biro »Argus« ima poleg informacijskega oddelka, ki popolnoma ustreza sedanjim zahtevam, tudi poseben oddelak za pregled celokupnega jugoslovanskega tiska (časopisov), ki vodi evidenco vseh člankov in notic, ki se nanašajo na posamezne osebe, javne delavce, zavode, časopise, urade itd. Te dopise pošilja v prepisu ali izrežku, vsem osebam, zavodom itd., na katere se dopisi nanašajo, če je dotičnik abonent »Argusa«. Hkrati navaja tudi list in številko, v kateri je bil objavljen dopis. Uredništva, ki pošiljajo »Argusu« po dva izvoda svojega lista, prejema v zameno brezplačno vse objave in dopise, ki se nanašajo na list in so izšli v katerikoli drugem jugoslovanskem listu. Priporočamo tudi z naše strani »Argusovo« podjetje, ker smo se uverili o njega točnosti in veliki koristi, ki jo nudi »Argusov« tisk jugoslovanskemu novinarstvu, javnim delavcem, zavodom, uradom itd.

Agencija »Argus«, Beograd. Poštni predal št. 130.

— Javna zahvala. Vsem cenjenim tovarišem (icam), ki so mi v najbridkejših urah povodom prerane smrti moje nepozabne žene Olge izrazili ustno ali pisмено svoje iskreno sožalje, jo spremili na nje zadnji poti ter tako lajšali moje gorje, izrekam tem potom svojo tovariško zahvalo. Posebno se zahvaljujem tovarišu Rajku Vrečarju v Žalcu in vsemu njegovemu zboru za ganljivi žalostinki ob odprtem grobu blage pokojnice. — V Tepanjah, 16. decembra 1923. — Božidar Gselman.

— Ujedinjenje. Oblastni odbor Orju-Na v Ljubljani je izdal dopisnice s pesnitvijo Alojzija Gradnika »Ujedinjenje«, ki so porabne za širjenje narodnega edinstva. Cena za komad 1 Din, za preprodajalce 25% popusta. Priporočamo za širjenje ob vsaki priliki.

— Žiri. Tukajšnja podružnica »Kola Jugoslov. sester« je v nedeljo, dne 9. t. m. obdarovala 25 najrevnejših šolskih otrok s toplimi zimskimi potrebščinami. Šolsko vodstvo se na tem mestu imenom obdarovane dece podružnici iskreno zahvaljuje.

— kpl. S. I. Gesen: Osnovi pedagogike (uvod in primenu filozofiji). Str. 420, vel. 8° (26 × 20), tekst garmondom i pettom. Preveo sam ovo kapitalno delo, jedno od najboljih u svojoj vrsti, u celoj najnovijoj svetskoj literaturi ovoga pravca. Kako se u nas pedagogika razrađuje poglavito u dva pravca: herbartijanskom i eksperimentalnom, to će za jugoslovensku pedagošku literaturu biti od neocene koristi ovo delo, jer se njegove glavne misli razlikuju od oba pomenuta pravca. Ono je značajno ne samo zbog svetstranog procenijavanja opsežnog pedagoškog gradiva, zbog velike upotrebljene moderne literature na svima jezicima, no i zbog originalne interpretacije pedagoških problema. Ono daje potpuno novu svetlost ovoj naučnoj oblasti. Za to profesorima, studentima, učiteljima, pravnicima, moralistima, ekonomistima, političarima, novinarima i oficirima. Molim sve one, koji se interesuju pojavom ovog dela da mi jave dopisnom kartom, koliko bi primeraka mogli rasprodati u svojoj sredini, jer će se ono štampati tek u slučaju, ako bude prijavljen potreban broj. — Mil. R. Majstorović, Mladenovac — Vlaška (beogradski okrug).

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i IV. okrožnica pokraj. poverjeništvu F. S. vsem podružnicam F. S. v Sloveniji. Neposredna bližina Božiča je napravila vprašanje D. leg. zelo važno. Kakor je iz »Glasnika« razvidno, rešuje to zadevo komisija v Zagrebu. U. O. F. S. se je posrečilo šele pred kratkim dobiti dovoljenje za izdajo D. leg., ki izide 10.

decembra. Komad stane za člane 2 Din, a le v predplačilu, sicer 3 Din. P. F. S. naj zato takoj javijo število potrebnih legitimacij in naj znesek pošljejo naprej. Naslednje obvestilo učiteljskim P. F. S. Po nalogu, ki mi ga je dalo učiteljstvo na P. F. S., sem se obrnil na Cent. F. S., ki mi je odgovorilo, da bo zadeva, s katero se peča drž. komisija v Zagrebu, sredi decembra in bržkone ugodno rešena. Poročilo V. O. F. S. pa k temu pristavlja, da ne prevzema odgovornosti za obljubo drž. komisije. Zato opozarjam, da J. Ž. ne bo izdajala znižanih vozovnic na D. leg. ne učiteljem, ne profesorjem, če se bodo izkazali kot nastavniki. To bo ostalo, če do pravega časa ne pride drugačna naredba ministrstva saobračaja. To neprijetno vest sporočam, da ne bo nikogar, ki bi mogel F. S. očitati zapeljevanje, kajti tega doslej niti U. O., niti P. P. ni storilo, ne v svojih člankih (Učit. Tov.), ne v okrožnicah. Obljube F. S. glede voznih olajšav so bile vedno obljube, ki jih F. S. dalo min. saobračaja in za te F. S. ne more odgovarjati. Po sklepu tov. učiteljev na P. F. S. bi radi tega stanja sledil izstop učiteljev iz F. S. V imenu V. O. F. S. izjavljam, da bi bil to za F. S. najžalostnejši udarec. Ne samo da izgubi F. S. toliko in toliko članov, predvsem bi bila porazna zavest, da nas je v naši borbi, v boju za ideje F. S. edinstva, zapustil tisti faktor, na katerega je F. S. ozirajoč se na vzvišeni poklic učiteljstva, največ računal. Nesoglasje, ki bi nastalo v dušah omladine, ujedinjenje v F. S. ob spoznanju, da je učiteljstvo, ki bi moralo črpati požrtvovalni zanos iz svojega idealnega poklica, da je to učiteljstvo naredilo iz sredstva F. S. njegov cilj in prevladilo breme boja na neizkušeno mladino. Nepraktično bi bilo tudi za učitelje same, ako bi morali v samostojni ferijalni organizaciji boriti se za ono, kar se niti F. S. ni posrečilo. Ali ima učiteljstvo v vidiku samo gmočno stran F. S. ali tudi idejno, vsekakor ni nikjer uspeha brez boja. F. S. je storil svojo dolžnost in čaka v zadnjem momentu ugodne rešitve. V vsakem slučaju pa je težko verjeti, da bi učiteljstvo zatajilo samo sebe. Zato se naadam, da bom še v nadalje mogel pošiljati Vam iskreni ferijalni pozdrav Maček Viktor.

—i Vsem tovarišem (icam) belokranjskega učiteljskega društva! Zopet se je začela stara pesem. Rok za plačanje fer. obveznosti je že potekel! Ponovno prosim vse tovariše (ice), ki so se priglasili na zborovanju 6. novembra kot člani naše P. F. S., da takoj pošljejo zahteve in znesek (17 Din). Upam, da je to zadnji apel! — S. M.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Dr. Alojzij Res: Dante. Ob šeststoletnici velikega genija. Izdala in založila knjigarna Kleimayr & Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 16 Din.

Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.

—kpl. Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac. Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. V Ljubljani 1923. Založila Kleinmayr & Bamberg. Cena 65 Din elegantno vezani knjigi.

—kpl. Janez Jalen: »Dom«. Drama v štirih dejanjih. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 22 Din.

—kpl. Prihodnje dni izidejo litografijske skladbe k »Božičnim slikam« ter komentar »Božičnega kola«. Naroča se pri ravnateljstvu II. dekliske meščanske šole v Mariboru.

—kpl. Ivan Albreht: Andrej Ternouc. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Reljefna karikatura iz minulosti. Splošna knjižnica št. 10. Ljubljana 1923. Strani 55. Cena broš. 6 Din, vez. 11 Din.

—kpl. Prijateljima mojih kompozicij javljam, da ču najnovije, još neštampane svoje pjesme pod naslovom »Nove Djulabije« objelodaniti. Prvi svezak je doštampan te stoji 20 Dinara, sa poštarihom 21 Din. Predplatu molim poslati pod naslovom: F. F. Vilhar, Zagreb, Gundulićeva ul. 55. Drugi svezak izadje u januaru 1924.

—kpl. J. Koprivnik: »Pohorje«. Naroča in dobiva se knjiga samo pri podpisnem društvu. Cena izvodu je 15 Din, s poštino pri naprej poslanem denarju 17 Din, po povzetju pa 18,50 Din. Zdravo! Sokolsko društvo v Mariboru.

Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.

In kaj naj povem o dr. Romihu kot učitelju? Delavec, kakršen je bil on, ne more biti slab v šoli. Kakor zunaj šole, tako tudi v šoli ni poznal utrujenosti. Bil je inicijativen in se je zanimal za vsako malenkost. Učencem je bil resen učitelj in dober tovariš učiteljem. Dober, včasih predober! Sovraštva in mržnje ni poznal. Odkrita beseda mu je bila življenska potreba. Za tovariša bi bil prodal zadnjo srajco. Kot idealist od pete do vrha ni nikoli mnogo govoril o plači, a vedno o delu in novih nalogah.

Ne morem reči, da je dr. Romih prejel mnogo hvaležnosti za svoje delo. A to je usoda vseh, ki živijo narodu v nesebični ljubezni in za njega blagor, in ki ne zbirajo blaga in dobrot edinole sebi, ampak dajejo s polnim srcem in polno roko vse do zadnje misli in zadnjega kosca kruha.

Da je bil dr. Romih tak, mu bodi ob koncu sedemdesetega leta v uteho in plačilo. Vsi pa, ki ga poznamo in ga cenimo, mu želimo, da bi še mnogo let gledal, kako lepo se razvijajo sadovi njegovega dela! D. H.

—kpl. »Proti Avstriji«, dr. Ljudevit Pivko. Slike iz borbe Jugoslovancev na italijanski fronti proti Avstriji. Založil klub dobrovoljcev v Mariboru. Razlagova ul. 11. Cena 10 dinarjev.

—kpl Zbor! III. zvezek. Izdala Sokolska župa Maribor. Cena —.

—kpl Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala za l. 1924. sledeče publikacije: Koledar za l. 1924.; povest »Čarski sel« (I. del) iz francoščine (Jul. Verne) prevlel dr. A. R.; Življenje svetnikov in dr. K. Ozvalda zbirko »Za vsak dan« I. del, nekaka moralna čitanka za ljudstvo, ki obstoji iz boljših zbranih spisov in pesmi tovrstne vsebine.

—kpl. Gospodinski koledar velja za člane Jugoslovenske Matice 15 Din, za nečlane 18 Din. Gospodinski koledar se naroča v Matični knjigarni. Kongresni trg 8. ali pa v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Pred škofijo 31. I. nadstropje. Vsaka zavedna in dobra gospodinja bo kupila Gospodinski koledar.

Ocene.

—k Jugoslovenski sokolski koledar za l. 1924. Uredil Miroslav Ambrožič. S prav srečno roko je prenovljen in urejen letošnji koledar. Vključuje temu, da je letošnje leto prav posebno oblagodarjeno s koledarji smo prepričani, da bo postal ta prenovljen koledar prav nujna potreba vsakemu sokolskemu delavcu. Poleg koledarske vsebine, kateri so pridejani vsi narodni, državni ter sokolski spominski dnevi je bogat na strogo praktični vsebini. V koledarskem delu je tudi navodilo za beležke. Posebno zanimiv je strokovni del, ki priložja s članki in pesmijo bratov Gangla in Ravniharja. Za učiteljstvo bo najbolj zanimiv ter največje praktične vrednosti sestavek o enotnih poveljih za redovne vaje. Za nujno potrebo smatramo, da se seznaniti učiteljstvo s temi enotnimi povelji in da jih uvede tudi v šole. V koledarju dobite pregled vsega sokolstva, svetovne rekorde, uspehe v tekmah, statistiko i. dr. Koledar krasi slike kraljice Marije s prestolonaslednikom Petrom, Eng. Gangla, starešinstva JSS, povorke po skupščini v Beogradu, Sokolstvo pozdravlja kraljevsko dvojico in odbora sok. dr. Ljubljana.

—k Gospodinski koledar Jugoslovenske Matice za l. 1924. je izšel. Uredila ga je naša priznana pisateljica Uta, in sicer na način, ki se je vsem slovenskim gospodinjam prikupil. Poleg koledarske vsebine prinaša Gospodinski koledar celo vrsto informativnih, poučnih, propagandnih in zabavnih člankov naših prvih pisateljic in pisateljev. O dečjem in materinskem domu poroča A. Štebijeja. O Amerikanskem domu za vojno siročad F. H. S. I. Zamljenova. Cela vrsta člankov je posvečena ženskem gibanju in prvorobilkam za ženske pravice. Tako poroča H. Govekarjeva o Danici Hrističevići. Ana Marija o »Slovenski materi Dimnikovi«. U-a o sedemdesetletnici Ljudmile Roblekove. O ustanovni skupščini Feministične alijance kraljevine SHS piše I. J. O internacionalni ženski ligi za mir in svobodo nas seznajajo Albrehtova in o ženskem vprašanju piše Š. Cela vrsta člankov in navodil je posvečenih gospodinstvu in ta poglavja bodo zlasti dobrodošla našim gospodinjam. Končno naj omenimo še Milčinskijevo humoresko »Strah«. Vsaka vestna gospodinja bo posebno pozdravila troškovnik, ki je tako obsežen ko druga leta. Z važnimi tabelami je potem Gospodinski koledar zaključen.

—kpl Zbor! III. Sokolskemu naraščaju! Vsebinska: Koledar 1924. Pozdravljamo Te, kraljevič Peter! — Kako je telovadba koristna. — Zavedni mi smo Sokoliči. — Kaj je Sokol? — Čemu telovadimo? — Naše vaje. — Ob petletnici osvobođenja. — Zakaj smo Sokoliči? — Br. dr. Vlad. Sernec. — Zdravo, brat Gangli!

—k »Klub dobrovoljcev« v Mariboru je izdal knjigo dr. Ljudevita Pivka »Proti Avstriji«, ki odkriva znamenito zaroto v bosanskem bataljonu V. b. h. 1. (leta 1917.) in slika priprave k carzansko-mu podjetju (17. IX. 1917) ter delovanje jugoslovanskih dobrovoljcev na italijanski fronti. Carzansko afero, o kateri je bilo od septembra 1917 do konca vojne mnogo hrupa v generalnih štabih in nazadnje tudi v parlamentih in časopisju, so imenovali največje izdajstvo, kar jih pozna vojna zgodovina. Knjiga je opremljena z nazornim zemljevidom odseka Val Sugana. Tiskana je na močnem belem papirju. Prosimo, da priporočite in razširite našo knjigo v krogu svojih znancev. Izvolite sporočiti na gorenji naslov ali pa naravnost pisatelju, kdo bi v vašem kraju lahko prevzel razpečevanje in

koliko izvodov naj pošljemo. Decembra 1923 izide knjiga »Seme« (I. del vojne romana »Carzano«), februarja 1924 »Jablance med frontama«, aprila »Vulkanska tla« itd.

—k Ivan Albreht: Andrej Ternouc. Reljefna karikatura iz minulosti! No, tudi danes je dosti sličnih med nami, bodisi v enem ali drugem oziru. Zato je Ternouc, dasi le persiflaža živ junak, s kostmi in mesom, z dušo in telesom. Dasi ga vodi usoda in ne njegovo hotenje, je vendar pristopen čitatelju, ki morda utesne za trenutek celo pozabiti, da avtor v Ternoucu ni hotel ustvarjati, temveč se samo enkrat nasmejati tistim ljudem, ki bičajo ubogega Pegaza samo zato, da delajo poklone na to ali ono stran. Oprema je lepa in cena nizka; zato bo Andrej Ternouc gotovo lahko našel pot med bralce.

—k Janez Jalen: »Dom«. Naša dramatika je z Jalenovim »Domom« pridobila prav čeden prinos v razvojni črti naše ljudske in narodne igre. Jalen se bliža v krepkem risanju značajev Augengrublju, v klenih in jedrovitih kmečkih izrazih in napetih dialogih se je učil pri Finžgarju in idejno temelji v Schönherrovi »Grudi«. Ko sem prebral »Dom« sem bil resnično presenečen; tako napeto dejanje, taka ekonomija v sredstvih in vendar ta tehnično rafiniran in obenem literaren konec prvega in drugega dejanja. Vse osebe, ki nastopajo, govore samo neobhodno potrebno; besedičenja Jalen ne pozna. Vsak udar v dialogu sodi, kot udarec z mečem. Izraz senoske mesto kosce mi posebno ne ugaja. Tudi karakterizacije suplenta Škerjanca je vendarle preveč lapidarna, tako, da nam postane naravnost oduren. Tu se je pisatelju lapidarnost ponesrečila. A poglejte si Tineta, Tomaja, Ano, Angelo! To so izrezljani značaji, ki bo imel vsak igralec veselje ž njimi. Kaj se da na odru napraviti iz teh grč! Ideja igre, da je »Dom« in »Grunt« pač nad vse drugo, je lepa in mladi Tine je njen nositelj. To svojo idejo pripravi koncem igre do zmage, ki je tako velika, da absolvira vso protiigro vase in stoji ob koncu četrtega dejanja kot ponosna zmagovalka. Oderuh Miha Krčunar je tip onega bahškega požrešnega kmeta, ki mu je lastni jaz vse in ki altronizma ne pozna. Domači prepri med otroki so prav dobro risani in faliran študent Mirko je povsem dobro motiviran. »Trata« je simbol slovenske zemlje in pisatelj je iz ljubezni do rodne grude napisal svoje delo »Dom«, ki je sicer njegov dramatičen prvenec, a se mu ne pozna začetniška roka. Delo je zrelo in bo našlo pot preko vseh naših odrov, posebno zato, ker ni pretežno in ne zahteva od režiserja preveč truda. Tudi oderske slike so prirejane tako, da bo te kolise zmogel vsak, tudi najmanjši podeželski oder. Štiri ženske in sedem moških vlog se hitro zasede. Zato sem prepričan, da bodo »Dom« igrali radi in mnogo. In prav je to, ker Jalen je talent.

—k Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac. Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupancič. Prevod slovite historične komedije Rostandove nam podaja knjigo velike umetniške vrednosti iz francoske literature. Vsebinska komedije je zanimiva in duhovito idealna. Cyrano sam je zanimiv pojav, posebnjak radi svojega pretepaškega junačenja. Strasten pristaš dvoboja. Vsak dan je sukal meč, tako da se ga je vse balo. Vodilne misli pesnika-sabljača so vsepovsod svoboda, pogum in ljubezen do resnice. Rostandova komedija ima posebno vrednost v estetično čustvenem oziru. Dviga nas iz nižin življenja, k pravi človeški lepoti in ljubezni in je pravi užitek za čitanje tudi radi jezikovno dovršenega prevoda. Knjiga je lepo darilce za vsako priliko.

Naša gospodarska organizacija.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt: Učiteljski zbor v Loškem potoku 410 Din, in sicer so darovali: tov. Likar-Einspielerjeva, tov. Likar Leopold in tov. Franja Lavričeva tri obveznice 7% državnega posojila à 100 Din; tov. Ferdo Wigele 50 Din; tov. Aleksa Kordiševa, tov. Marija Kovačeva, tov. Antonija Čokova, tov. Pavla Vrabčeva, tov. Rafael Rihar in Gotard Rott à 10 Din. — Neimenovali 7% obveznico državnega posojila 100 Din. Hvala! Živili darovalci in nasledniki! Prav lepa prilika bo ob novem letu, ko prejmemo obljubljeni nam predurje na račun regulacije plač. Upam, da ga ne bo učitelja in ne učiteljice, ki bi se ne odložila ta dan na korist učiteljskim sirotam in v počeščenje našega Gangla. Do danes imamo nabranih v gornji namen 2215 Din. »Zrno do zrna pogača, kamen

do kamna palača.« — Jakob Dimnik, t. č. blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila za Ganglov kamen: Učiteljstvo pri Sv. Bolfenku na Kogu (Megla, Kos, Schönwetter, Pintarič, Sešek) 50 Din; Kotarš St., naduč., Srdica (Prekmurje) 50 Din; Peternel Ljudevit in Mira, Dol. Bistrice (Prekmurje) 10 Din; učiteljstvo osnovne šole na Remšniku 20 Din; učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Juriju (Prekmurje) 75 Din; obveznice 7% državnega posojila so darovali: Kiferle Ljudmila, učiteljica v Bogojini (Prekmurje) 1 à 100 Din (oktober 1922); Fink Fran, mestni šolski nadzornik v Mariboru 1 à 100 Din (marc 1924). Skupaj 405 Din. Z zadnjič izkazanimi 3762 Din = 4167 Din. — Včlanjena učiteljska društva in posamezni člani, ne pozabite ob koncu leta na članarino!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Ganglov kamen« so darovali: Učiteljstvo dekliške osn. šole I. v Mariboru (Vobič, Štancer, Dimnik, Mikuš, Budinek, Bračič K., Bračič M., Vrabl, Tomažič) 45 dinarjev; Stefanciosa Tone, učitelj v Rogatcu, 1 obveznico 7% državnega posojila à 100 Din s kuponi IX. 1923. leta; deška meščanska šola v Mariboru 130 Din; učiteljstvo osn. šole Lajtersberg-Krčevina (Pučelik, Haberman Lichtenwallner, Jurko, Medved, Mešiček, Opašič, Pavlin, Pirkmajer, Rakuša, Rode, Tušak (120 dinarjev); učiteljstvo dekliške osnovne šole II. v Mariboru (Juvančič, Azman, Gobec, Novak, Vinšek) 25 dinarjev; dekliška osnovna šola IV. v Mariboru (Vodenik, Faigelj, Lešnik, Hribernik, Rehar, Jurko; Perme, Humek, Coretti, Kost) 110 Din; šola Pobrežje 30 Din; šola Dolnja Lendava (Prekm.) 60 Din; učiteljstvo osn. šole v Rogaske Slatini (Glinšek Ivan, Glinšek Ljudmila, Glinšek Danica, Sekirnik Marta, Predan Rudolf, Kit Marija) 90 Din; Janko Napag (?), učit. v Budincih (Prekm.) 15 Din; deška osn. šola IV. v Mariboru 55 Din; učiteljstvo pri Sv. Trojici v Slov. gor. 25 Din; učiteljstvo osn. šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu 25 Din; šol. vodstvo Kapci (Prekm.) 20 Din; šol. vodstvo Ribnica n. Poh. 40 Din; šol. vodstvo St. Vid pri Ptuj 35 Din; Mlinarič Josipina, učit. v Studencih pri Mariboru 10 Din; obveznice 7% drž. posojila so nadalje darovali: šola Dolnja Lendava 3 à 100 Din (III. 1924.) = 300 Din; Pučelik Mirko, naduč. v Lajtersberg-Krčevini 2 à 100 Din (IX. 1922.) = 200 Din; Kontler Julij in Marica, Vidonci (Prekm.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Vobič Ciril, naduč. pri Sv. Trojici v Slov. gor. 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Kočar Karl, naduč. v Cankovi (Prek.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Komel Jožica, učit. v Cankovi, 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Bratina (Režika, učit. v Cankovi 1 à 100 Din (III. 1922.) = 100 Din; skupaj 1935 Din; zadnjič izkazan 1837 Din = 3772 Din. Iskrena hvala vsem darovalcem! Le tako naprej!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 17. novembra t. l. v Celju.

Stanovske zadeve. Tovariš predsednik Sivka otvoril zborovanje, pozdravljajoč društvenike, ki so se zadnjega zborovanja v tekočem letu v prav obilnem številu udeležili.

Svojega velikega delavca, borca in idealista Eng. Gangla se tudi naše društvo hvaležno spominja ter mu vpošlje povodom 50letnice brzojavko z iskrenimi častitkami.

Društvo pozdravlja izdajo »Učiteljskega koledarja«, ki ga obenem vsemu članstvu nujno priporoča. Tozadevne prijave sprejema društveni tajnik.

Zaostala članarina se ima poravnati najkasneje do 5. decembra t. l.

Z novim disciplinarnim zakonom je učiteljstvo nezadovoljno. Obrača se vsled tega do UJU s prošnjo, da izdela za učiteljstvo disciplinarni red in ga skuša realizirati potem organizacije kot izvršilno naredbo k točki 170. službene pragmatike, ker po službeni pragmatiki izdani disciplinarni predpisi niso primerni razmeram učiteljskega stanu.

Z ozirom na odlok ministrstva prosvete se prosi UJU v Ljubljani, da zbere podatke o delovanju učiteljstva izven šolskih sten ter predloži ta materialni potom glavnega odbora ministrstvu prosvete, da

isto razvidi, v koliki meri nas zadeva očitek nedelavnosti izven šole.

Skuljevo akcijo »Socialna ustanova za Slovenijo« pozdravlja društvo ter se obenem sklene, podpirati to dobro zamišljeno idejo, upajoč, da bosta treznost in gospodarski cilji premagali vse ovire.

Ker tangira davčni novi zakon tudi učiteljstvo, se obrača naše društvo do UJU s prošnjo, da izposluje na merodajnem mestu preklic glede kolekovanja šolskih naznanil.

Predavanja. 1. Tov. Potočnik nam je v svojem globoko premišljenem referatu podal obširen komentar k Žgečevi brošuri.

2. Tov. Petriček nam je na podlagi stenske tabele pojasnjeval, kako lahko in umljivo razlagamo metersko in druge mere na višji stopnji osnovnih šol.

3. Tov. Anica Černež je predavala »O narodni vzgoji v osnovni šoli«. Prekrasnemu predavanju so sledili tovariši z velikim veseljem ter jo prosili, naj objavi referat kot podlistek v »Učit. Tovarišu«.

Zahvaljujoč se predavateljem za njihov trud, zaključil tov. predsednik zborovanje.

Tovarišem tajnikom in blagajnikom učiteljskih društev in vsemu našemu članstvu.

Dodatno k notici v zadnji številki Učit. Tovariša o izpolnitvi društvenih seznamov prosim tov. tajnike, naj se pri spisovanju teh ravnaio sledeče:

Pri poročilih učiteljskih vpišite tudi prejšnje dekliško ime, da nam olajšate delo pri iskanju po indeksu ob eventualnih izpremembah. Tudi naj bi se v opombi posebej označilo Z UČITELJSKIM POROČENEM UČITELJICE, OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJEN. CI v svrhu pravilnega zaračunavanja članarine ob priliki obračuna in pa zato, da se jim uredi pravilno dostavljanje listov. Opozorjam namreč na svoječasni tozadevni sklep širjega sosveta, da plačajo društva za Z UČITELJSKIM POROČENEM UČITELJICE glavni blagajni à 20 Din, za OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJEN. pa à 40 Din letno. Zato pa poročene ne dobivajo NOBENEGA STANOVSKEGA LISTA, drugi gori imenovani pa samo UČITELJSKI TOVARIŠ. Ne reklamirajte v bodoče, prosim »Popotnike« ali »Učiteljski tovariš« za take naše člane, ker jim ta list vsled omenjenega sklepa ne pripadaja.

Ob tej priliki pa še nekaj glede članarine. Te dni sestavljam obračune članarine za tekoče leto in jih bodo vsa društva prejela tekom tega meseca. Zastanki na članarini so letos tako veliki, da znašajo že celo premoženje. Razumem naš težavni in mizerni gnojni položaj. Zato sem potrpežljivo čakal celo leto na »BOLJŠE« dni. Ne boste mi pa šeli v zlo tovariš(ice), če se zdaj ob koncu leta oglašim, ter Vas prijazno opozorim na dolžnost napram društveni blagajni. Če bomo dobili sedaj te skromne poboljške (upam da ne bomo zopet potegnjeni), pa odrinite društveni blagajni, kar je njenega. Ko boste v tem oziru storili svojo dolžnost, pa žrtvuj vsak(a) še 8 Din za en izvod Žgečeve brošure, ki vam naj bo nekaj evangelij pri prosvetnem delu. Ako boste storili svojo dolžnost, boste rešili poverjeništvu velikega bremena. Povdariti je treba namreč, da smo žrtvovali za brošuro lepo svoto, ki jo moramo kriti iz IZREDNIH dohodkov, kajti v proračunu nismo predvideli za to nobenega zneska. Predno ni razprodan II. zvezek, ni misliti, da izvršimo sklep pokrajinske skupščine v Ptuj in izdamo III. zvezek, ki bo obsegal Jovanovičev in Fleretov program UJU. Prosim torej, naj mi zbrane zneske čimprej nakažejo, da potolažimo naše upnike, ki tudi težko čakajo na denar, kajti denarna kriza je VESOLNA.

V bodoče pa prosim, da pobirate članarino, kot se to pri nekaterih društvih že vrši, mesečno ali četrtletno v NAPREJ in jo tudi takoj nakažete kolikor jo pripada naši blagajni. Čim dalje odlašamo, tem več se nabere in tem težje odrinemo.

Pa še nekaj na naslov vsega našega članstva. Današnji številki prilagamo poseben letak z vabilom na naročbo »Zvončka«. Račun »Zvončka« se vodi sicer popolnoma samostojno, ločeno od organizacijskih računov, toda spada pa v skupno letno bilanco. Kadar je njegov račun pasiven, obremeni našo bilanco tako, da hočeš nočeš moramo izkazati izgubo. To se v bodoče ne sme več zgoditi. List mora postati aktiven in postal bo tak prav gotovo, če storimo vsak